

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó:

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő:

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Huszonegyedik évfolyam. IV. füzet. 1882. Áprilishó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt. Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

 Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Hold-utca, 21. szám, II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.

Az erdészeti ügyek közigazgatási kezelése hazánkban.

A magyar erdőgazdaság ügye az alkotmányos kormányzat megkezdése óta lényeges változáson ment át, s fejlődése oly szerves alakulással történt, mely nem csak hogy méltán magára vonta az ország közfigyelmét, de egyszersmind az egészséges alap oly tulajdonságaival bir, melyek zálogát képezik annak, hogy a magyar földmivelési és közigazdasági élet ezen egyik elsőrangu tényezője gazdasági fontos hivatásának betöltésében helyét jó sikerrel fogja megállani.

A magyar állambirtokok súlypontját az erdők képezik, s közigazdasági életünk vezérférfiai, az erdőgazdasági érdekek érvényesítésén páratlan buzgósággal működő országos erdészeti egyesület szakavatott és tapintatos munkásságának segítségével még eléggé a maga idejére biztosíták a népek és országok biztos culturalis fejlődésére feltétlenül szükségelt erdőállományunk jövőjét. Ez pedig hazánkban annyival elismerésre méltóbb és jelentőségében annyira magasabb, mert nálunk az

erdők nem csupán földmivelési és culturalis szempontból bírnak hivatással, de egy pillantást vetve a térképre, azonnal szemünkbe tűnik az is, hogy az állami erdők nálunk az ország oly részeire szorítvák vissza, hol a lakosság anyanyelve általában véve nem magyar, s hol a nép mindennapi életére befolyó gazdasági viszonyaik által még a magyar állameszme éltető forrásainak is egyik kiváló életerejét képezik.

Szemben tehát azon áramlattal, mely a magyar állambirtokok mezőgazdasági földterületének eladását kívánja és törvényhozásunknak, mint hinni akarjuk, inkább a pénzügyi helyzet nehézségeiből kifolyó azon intézkedésével, melynek alapján a mezőgazdasági birtokok nagy terjedelemben adatnak el: csak szerencsét kívánhatunk magunknak ahoz, hogy általánosan elismerve lett az, miszerint az államerdők eladás tárgyát nem képezhetik, s hogy azoknak minél helyesebb és okszerűbb kezelésére ápoló gondozás fordítandó. A helyzet ezen üdvös felismerését, s a szükséges segélynek maga idejére való alkalmazását bizonyítják: az erdőtörvényt tartalmazó 1879. évi XXXI. t.-cz. megalkotása, s az államerdők kezelésének a pénzügyi tárczától való elválasztása, és 1881. évi január 1-től kezdve a földmivelési tárczához történt beosztása.

Az erdőgazdaság üdvös fejlesztetése érdekében történt e haladást, szemben az alkotmányos kormányzat életbelépése óta a közszolgálat ügyeinek rendezése körül észlelt előmenettel, nem kevés elismeréssel lehet fogadni azért, mert épen e két tényező képezi és veti meg alapját annak, hogy Magyarország erdőségeinek segélyével egyik kétségkívül kedvező jövedővel bíró, s jó és rossz körülmények között éltető eszközt nyújtó birtokforrását kiapadhatlanul biztosítsa.

A magyar erdőtörvény azzal, hogy a magán erdőbirtokos tulajdonjogainak szabadságát teljes mértékben tiszteletben tartja, s erdeinek kezelésébe csak ott avatkozik, a hol ezt a legfőbb

állami érdek megköveteli, de a mely esetben a törvény rendelkezéseinek megtartása magának a birtokosnak is mindenkor javára válik: egyike Európa, s így bátran mondhatni a világ leghelyesebb és legszabadelvűbb erdőtörvényeinek. A mi pedig az állami, törvényhatósági és községi, hitbizományi és közalapítványi, egyházi személyek, mint olyanok, egyházi testületek és közbirtokosságok erdeire a törvényben foglalt azon kötelezettséget illeti, hogy ezek erdeikkel csak oly gazdasági terv szerint gazdálkodhatnak, mely a földmivelési miniszterium jóváhagyását megnyerte, szemben az erdők ezen ideiglenes, tehát csak haszonélvező tulajdonosaival, annyira kétségen felül áll helyességében, hogy kérdés tárgyát sem képezheti. A magán erdőbirtokosokra kiszabott törvényes kötelezettség pedig azon tételben sarkallik, hogy a véderdőt, vagyis olyan erdőt, mely más földbirtok termőképességének, s az emberi cultura műveinek, építmények, utak, csatornák, megvédésére szolgál, valamint az olyan erdőt, mely feltétlen erdőtalajon áll, melynek talaja tehát másnemű gazdasági miveltésre állandóan nem alkalmas, mint erdőt kell fenntartani, és a levágott erdő helyett 6 év alatt újat kell nevelni, s hogy a véderdőkben alkalmazott gazdaságnál szintén a földmivelési miniszter által megállapított üzemtervet kötelesek követni. A törvény a célból, hogy a magán erdőbirtokosokat erdeiknek rendszeres üzemtervek szerinti kezelésére buzdítsa, a 16. §-ban azon igen üdvös határozatot tartalmazza, hogy a községek közigazgatási költségeinek a birtokosokra való kivetésénél a rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdők után, azok egyenes adójának csak fele része vétethetik alapul; a mi a terjedelmesebb erdőbirtokoknál nem jelentéktelen összeget képez, mely közvetve szolgál az erdők jó karbantartásának emelésére. Gondos intézkedése még az erdőtörvénynek a faállományuktól megfosztott kopárterületek beerdősítésére, s a faanyagok szállításának biztosítá-

sára vonatkozó intézkedése, mint nemkülönben azon néhány sorból álló két §. is, mely a megítélt büntetés-pénzekből az országos erdei alap létesítését czélozza. Ezen intézkedés közgazgatási közegeink, s nevezetesen szolgabiráink gondos és ügybuzgó eljárása esetében az országnak ugyszólva minden észrevétel nélkül oly gazdag közgazdasági és cultur-alapot teremt, melyből idővel az erdőgazdaság fejlesztésére szükséges kiadások minden újabb megterheltetés nélkül fedezhetők lesznek. És ha ez így fog történni, a minek alapját b. Kemény G. földmivelési minister ur, az alap tárgyában kiadott, és annak idején a pénzügyi bizottság részéről is helyeselt szabályrendeletével megvetette, újabb bizonyítéka lesz annak, hogy erdészetünk is úgy, mint az élet terheivel nehezen küzdő ifju önjerején maga vetette meg és biztosította jövőjének egyik támaszát.

Hogy az erdőkárosítási kihágások elbírálása a hosszadalmas polgári törvénykezés által ne nehezítettessék, e részben az erdőtörvény igen helyes közvetítéssel aként intézkedett, hogy azon károsítások, melyek értéke egyenként 30 frtot nem halad meg, közigazgatási uton bíráltassanak el, még pedig elsőfokulag, a birtokos tetszése szerint 10 frt értékig a községi bíró is választható lévén, a szolgabíró előtt, és másodfokulag a közigazgatási bizottság által választott kiküldöttekből a főispán vagy polgármester elnöklete alatt működő erdei kihágási társas bíróság előtt, melynek ítélete nem felebbezhető. A 30 frt értéket meghaladó és büntettet képező károk elbírálása a rendes polgári uton történik, ezen károkat illetőleg is azonban meg van engedve a birtokosnak, hogy ha a lopott tárgy értéke 50 frtot nem halad meg, azt az elsőfoku bíróság ítéletének hozataláig 10 vagy 30 frt értékre szállithassa, s kártalanítását a közigazgatási uton érvényesíthesse.

Az erdőbirtokosok által saját erdeikben elkövetett erdőrendészeti áthágások elsőfoku elbírálása a közigazgatási bizott-

ság erdészeti bizottsága elé tartozik, míg másodfokulag és végérvényesen a földmivelési ministerium dönt; ugyanez adja meg a közlekedési ministerrel egyetértőleg, és a törvényhatóságok meghallgatása mellett, a fausztatásra és tutajozásra vonatkozó engedélyeket is.

Az erdőtörvény alkalmazásának tényezői az erdészek, azon szakemberek, kik hivatva vannak azt gazdasági életünk vérkeringésébe beoltani, s kiknek feladatuk az állami erdők kezelésénél azt gyakorlatilag is úgy intézni és alkalmazni, hogy az állami erdők kezelésével útmutató példát nyujtsanak minden más erdőbirtokosnak, s egyszersmind az államnak is lehető legkedvezőbb jövedelmet szolgáltatassanak, épségében fentartva e mellett a gazdasági érdekek biztosítását, s az államerdőknek, mint olyanoknak elementaris csapások idejére a közszükségletek enyhítésére szolgáló hivatását is; mint például a szegedi árvíz alkalmával történt az építésre szükségelt faanyagok árának mérsékelt színvonalon való tartásával.

Az erdőgazdaság ügyeinek szolgálatára hivatott szakfelek működésének irányát, s bátran mondhatni, hogy bizonyos mértékben annak eredményét is azon szolgálat, vagy hivatali szervezet szabja meg, melynek keretében azoknak mozogni kell. És e részben épen nem lehet tagadni, hogy az állami közszolgálat mai szervezetében fennálló szövevényes hálózat mellett, nem épen könnyű dolog azon irány megtalálása, mely az állami adminisztrációnak, a szükséges ellenőriztetés végett természetszerűen velejáró nehézsége mellett, a mindennapi élet igényeihez alkalmazkodó helyes gazdasági kezelést lehetővé teszi.

Az erdőgazdaság szolgálati szervezetének megállapításánál pedig kétszeres mértékben kellett érezni annak szükségét, hogy az a lehető legteljesebb mértékben simuljon az élet kívánalmaihoz; mert hiszen az erdőkkel járó teendők a nép kézi munkájának és fuvarerejének segélyére vannak utalva, s mert

minden faanyagnak számos kézen kell megfordulni addig, míg piacra juthat.

Általánosan érzett szükség volt, hogy erdőgazdaságunk adminisztrációjának vitelén változtatni kell; mert azon viszony, mely addig fennállott, míg az államerdők kezelése a pénzügy-minister tárczájához volt beosztva, s mely az államjóságoknak az erdőkkel való közös kezelésében és igazgatásában állott, rossz gyümölcséit az erdőkre, mind érezhetőbbé tette. Az erdőtisztek, a jószágigazgatók rendelkezései alatt állván, kénytelenek valának mindazon mezőgazdasági teendőket végezni, melyekkel ezek megbízták, s melynek kifolyása lett az, hogy az erdészeti teendők végrehajtása, az erdők nem csekély kárára, gyakran háttérbe szorult; s ezen még azon viszony sem változtatott, hogy pár jószágigazgatóság élén szakképzett erdész állott, mert ezek, mint igazgatók a gazdasági ügyvitelért is felelősek lévén, az erdészekről megkövetelték, hogy a gazdasági ügyeket is pontosan végezzék; a mit ezek annyival inkább megtettek, mert, ha az 1 frtos mezőgazdasági bérletügyet, vagy bagatell-per tárgyalását az illető elmulasztotta, az ügyiratok alapján rögtön felelősségre volt vonható, s a kárt sajátjából tartozott is fizetni; míg ha az erdőbe nem ment, az ezen mulasztásából eredő 100 vagy 1000 frtos kár is az előbbihez hasonlóan bizonyító érvényességgel nem volt rá kimondható, mert például, ha azon idő alatt 100 holdnyi erdőültetés volt teljesítendő, a mi 500 vagy 1000 frtba kerül, s a kellő szakszellenőrzés hiányában a csemeték elpusztultak, nem volt közvetlen felelősségre vonható az erdősítés sikeréért, mert okul adhatta az 1 frtos mezőgazdasági bérlet tárgyalását s az ezzel igényelt sok írásbeli teendőt.

E helyzetben találta az államerdők kezelését az erdőtörvény megalkotása, melynek életbeléptetése alkalmával mindjárt az arra vonatkozó előmunkálatok teljesítésénél kitűnt annak

szükségessége, hogy az államerdők kezelése, a mint ezt az ország közvéleménye is kívánta, a pénzügyministeri tárczától elveendő, és a földmívelési ministeriumhoz átteendő, melynek feladatává tétetett az erdőtörvény végrehajtása, s a melynél már e czélból külön erdészeti osztály, és a külső ellenőrzésre királyi erdőfelügyelőségek voltak szervezendők. A minister-tanács belátván a közvélemény kívánatának helyességét, 1880. évi május hóban tartott egyik tanácskozásában elhatározta az államerdők áttételét, s ezt a törvényhozás az 1881. évi költségvetési törvénynyel jóváhagyta.

Az állami erdők ügyeinek intézése a most alkalmazásban álló rendszer előtt tulajdonképen 4 forumon át történt, és pedig: 1. az erdőgondnokság; 2. az erdőhivatal; 3. a jószágigazgatóság és 4. a ministerium által. Ennek hátránya volt, hogy a 3 első közül kettő rendesen mindig ugyanazon egyet mondotta vagy irta, t. i. az erdőhivatal az igazgatósághoz intézett jelentésében az erdőgondnokság jelentését ismételte, és viszont az igazgatóság az erdőhivatalét a ministeriumhoz intézett jelentésében, úgy, hogy a lényegét véve az erdőhivatal, az erdőgondnokság és az igazgatóság között, s viszont az igazgatóság a ministerium és erdőhivatal között postai közvetítést képezett mindazon esetben, midőn az illető hatóság vagy tisztviselő helyét betöltötte. Mig másfelől arra, hogy a hely kellő betöltésére a szükséges képesség, a közszolgálat és az ország javára minél általánosabban kifejtsék, a fennállott rendszer úgy nehézkességénél, mint az illető végrehajtó közegeknek inkább csak írásban való érintkezésénél fogva, a lehető legkevesebb alkalmat nyújtotta; melyet aztán még érezhetőbbé tett az, hogy a kezelést teljesítő erdőhivatal a dolgok számszerinti, s illetve működésének pénzügyi állásáról általában nem volt értesülve, miután a számadások vezetése és a könyvelés az erdőhivatalok székhelyétől messze lévő jószágigazgató-

ságok székhelyén volt, például a sóvári erdőhivatalé Besztercebányán.

Az új rendszer, melyet az államerdők kezelésénél a jelenlegi földmivelési minister elfogadni és életbeléptetni jónak ismert, s mely 1881-től kezdve fennáll, 3 forumot különböztet meg, és pedig: a kezelőhivatalt, vagyis az erdőgondnokságot; a kezelés helyi vezetését és ellenőrzését teljesítő hivatalt, mely vagy erdőhivatal, vagy főerdőhivatal, vagy erdőigazgatóság; s végre a ministeriumot. Jelenleg van 4 erdőigazgatóság, 4 főerdőhivatal és 7 erdőhivatal, s ezek alá rendelve összesen 144 erdőgondnokság, melyek élén egy-egy kezelő főerdész, vagy erdész áll. Régebben volt 7 igazgatóság, 2 főerdőhivatal és 27 erdőhivatal, összesen 128 erdőgondnoksággal.

Ebből kitűnik, hogy a vezető hivatalok száma az új szervezéssel 36-ról 15-re szállítottatott le, s hogy az erdőgondnokságoké 16-al szaporítottatott.

Hogy az egyes erdőgondnokságok működésének ellenőrzése belterjesebbé tétessék, 41 új kezelő főerdészi állomás szerveztetett, melyek kerületei akként osztatnak be, hogy az általuk közvetlenül vezetett erdőgondnokság teendőinek végzése mellett a velők szomszédos erdészek vezetése alatt álló erdőgondnokságokat az általános műszaki ügyekben u. m. a faanyagok okszerű kihasználásánál és szállításánál, az erdők felujtásánál, az utak és szállítási eszközök építésénél és karbantartásánál s a határvonalak helyes nyilvántartásánál ellenőrizték.

A ministerium és az erdőgondnokságok közt lévő középső hatóságot, mint előbb is említve lett, az erdőhivatal, míg ott, a hol az erdők egy összefüggő csoportban terjedtebbek, s a kerület nagyobb, egy főerdőhivatal gyakorolja; azon főbb vidékeken pedig, hol az erdők oly kiterjedtek, hogy már egy főerdőhivatali kerületté sem egyesíthetők, és nevezetesen ott,

hol az erdőtermékek értékesítése vizen való szállítás útján érheti el főbb piaczat, ott egy külön erdőhivatal és egy erdőigazgatóság gyakorolja; az erdőhivatal azonban a rendszer igényeinek megfelelően az igazgatóságtól független önálló hatáskörrel bír, s csupán az erdőhasználati tervek, a faárak és termelendő fakészletek mennyiségének megállapításában van az erdőigazgatósággal összhangzó eljárásra utalva, miből kifolyólag természetesen szakbeli működésének az erdőigazgató koronkénti ellenőrzése alatt áll.

Az ezen alapon történt beosztással működnek:

1. A besztercebányai erdőigaz-			
gatóság	171.754 k.	hold	erdőbirtokkal
2. A zsarnóczai erdőhivatal .	77.518	" "	" "
Mindkettő utalva a Garam			
vidékére.			
3. A lipótújvári főerdőhivatal .	107.159	" "	" "
4. A sóvári erdőhivatal . . .	86.790	" "	" "
5. Az ungvári főerdőhivatal .	182.925	" "	" "
6. A marm.-szigeti erdőigazga-			
tóság	318.559	" "	" "
7. A bustyaházai erdőhivatal .	166.793	" "	" "
Ezen két utóbbi utalva a			
Tisza vidékére.			
8. A nagybányai főerdőhivatal	114.161	" "	" "
9. A kolozsvári erdőigazgatóság	307.280	" "	" "
10. A szászsebesi erdőhivatal .	165.482	" "	" "
Mindkét utóbbi utalva a			
Maros vidékére.			
11. A lippai főerdőhivatal . .	118.295	" "	" "
12. A lugosi erdőigazgatóság .	98.476	" "	" "
13. Az orsovai erdőhivatal . .	321.911	" "	" "

Közös viszonyt igényelvén
 egyelőre a volt magyar
 határőrvidéki ügyek inté-
 zése s az Alduna vidéke.

14. Az apatini erdőhivatal . .	45.178 k. hold erdőbirtokkal
15. A gödöllői erdőhivatal . .	37.471 „ „ „

A magyarországi államerdők

összes birtokterülete tehát 2,319.752 kat. hold.

A horvát-szlavonországi államerdők birtokterülete, melyet a zágrábi m. kir. erdőigazgatóság kezel 571.300 kat. hold, melylyel együtt véve a m. kir. államerdők összes területe 2,891.055 kat. hold. Közös birtokosa még az állam Máramaros- és Árva megyékben 431.217 kat. hold erdőnek.

Az államerdők faneimeiből kerekszámokat véve 15⁰/₀ tölgy, 25⁰/₀ fenyő és 60⁰/₀ bükk.

Az egyes hivatalok vezetői azon tág hatáskörrel és utalványozási joggal lettek felruházva, mely a helyi gazdaság sikeres vezetésére szükséges, s mely az üzleti dolgokban a törvényhozás által megszavazott államköltségvetés határain belül kellő szabad mozgást enged; magára minden egyes tisztii állomásra pedig munkában van a részletes hatáskör szabályzatának megállapítása.

Az erdők felmérését, becslését és üzemterveinek megállapítását magában foglaló erdőrendezési munkálatok vezetése az összes államerdőket illetőleg a központba lett beosztva, minek előnye az egyöntetű eljárás, s az, hogy a ministerium erdészeti ügyosztálya a helyi gazdasági viszonyokat alaposabban ismerheti meg, s a munkálat az általános országos érdekeknek megfelelőbben állapitható meg; igen természetes, hogy a mellett a közvetlen kezelést teljesítő erdőtiszték és hivatalfőnökök a gazdasági üzemterv megállapításánál kellő befolyást gyakorolhatnak.

Az erdőkezelés műszaki teendőinek miképen teljesített végrehajtása s a gazdasági üzemtervek betartásának helyi ellenőrzése a kezelést vezető főbb tisztviselőktől független helyzetbe hozott, s ugyancsak a helyszínén lévő állandó állomásokon működő erdőrendezőkre lett bízva, kik közvetlenül a ministeriumnak lévén alárendelve, a multtól eltérőleg sikeresebben ellenőrizhetik a kezelő tisztek működését és annak eredményét.

Az új szolgálati szervezet egyik lényeges változása az is, hogy az erdőtiszteknek a korábban adott utazási átalány meg lett szüntetve, s csupán a lőtartási átalány hagyatott meg; a mi abban leli indokolását, mert az erdei kiránduláshoz szükséges kocsi- vagy hátaslónak minden órában rendelkezésre kell állani, míg az utazási átalány a napidij helyett volt az utiköltség pótlására megszabva. A szerzett tapasztalatok alapján azonban kívánatosabbnak bizonyult be, hogy az erdőtisztek mindannyiszor, mikor utazik, a megfelelő szabályszerű napidij adassék az átalány helyett, mert az utazásra kevésbé hajlandók, az átalányt ugyan felveszik és elköltik akkor is, ha az erdőkben nem voltak, míg most napidij lévén részükre megszabva, inkább kimennek az erdőbe, s erre anyagi érdekek által is mintegy serkentve vannak. Erre ugyan némelyek azon kifogást teszik, hogy a napidijak adásával az államnak több kiadása van, — ez azonban az egész átlagot véve nem áll, s ha mégis 5—6 vagy 8000 frt több kiadás is merülhet fel e czímen, ez sem bizonyít semmit, mert az, a kerekszámban 3 millió holdnyi erdőbirtoknál oly csekélység, mely szemben a gazdaság más ügyeinél ez által elért előnnyel, számba sem jöhet és más alakban különben is többszörösen megtérül.

Kevésbé előnyös, sőt be kell vallani, hogy inkább hátrányosnak ismerhető az új szervezésnek a pénzügyminister ur kívánatára történt azon változtatása, mely az egyes hivataloknál volt rendes erdőpénztárakat megszüntette, s az erdő-

hivatalok pénztáraivá az adóhivatalokat tette. E változtatással ugyanis a hivatali teendők nem apadtak, mert az erdészetnél mulhatlanul szükséges pénzkezelésre a pénztárak helyett állított fizető számvivők a többi kezelő személyzet segítségével kötelesek ugyyszólva most is teljes pénztári kezelést vinni, s e mellett az adóhivaltól mégis függő helyzetben vannak, melyek az erdészeti teendőket rendszeren más közvetlenebb feladatukhoz tartozó munkák után végzik. Nem is lehetlen, hogy később szerzendő bővebb tapasztalatok után az erdőpénztárak vissza fognak állíttatni, a mi annyival inkább teljesíthető, mert ugyyszólva minden költségtöbblet nélkül válhatik lehetségessé.

Az államerdők kezelésének a fennebbiek szerint történt szervezete nem csak hogy a korábbinál gyorsabb és intensivebb gazdálkodást tett lehetővé, de másfelől a felesleges forumok kiküszöbölése következtében nevezetes költségmegtakarítást is eredményezett, a mi legkevesebbet véve is fel, meghaladja az 50.000 frtot; — igaz ugyan, hogy ez magában véve nem sok, de Magyarország pénzügyi helyzeténél nem is megvetendő, s értéke főleg abban leli fokozottabb becsét, mert az administratio jobbá tétele kétségtelen.

A gazdaság ügyvitelének és a kezelő személyzet működésének a központból való ellenőrzése addig, mig az államerdők a pénzügyministeriumhoz voltak beosztva, ugyyszólva a 0-pontra volt leszorulva; már pedig azon gazdálkodási föelv, hogy a gazda szeme minél többet lássa a gazdaság minden tényezőjét, az ellenkezőt kívánja, s ezért az új szolgálati szervezetnél, a központi igazgatásra hivatott személyzet létszámának kellő kiegészítésével, suly lett arra fektetve, hogy a külső kezelés a helyszinén is kellő mértékben ellenőriztessék, hogy ily alkalmakkor a központi kormányzat képviselője tanácsait, vagy rendeletét már előbb is megadhassa, mintsem azt az illető hivatal jónak látja a ministeriumtól kérni, — nem-

különben gond fordítottatik arra is, hogy a központi erdőszámvévőség részéről a számvitel és pénzkezelés ügyeinek állapota az illető hivataloknál koronként felülvizsgáltassék.

A kincstári erdőkben követett gazdálkodásnál Kemény báró minister által irányelvül lett elfogadva, hogy azon erdőkerületekben, melyeknél nagyobb vágásterületek nyérése végett korábban fordaleszállítások történtek, a forda ideje azon magasabb korra helyeztessék vissza, mely mellett a becsesebb és hazai viszonyaink között általában mindig biztosabban értékesíthető vastagabb méretű fák termelhetők.

A tarvágatok egy testben összefüggőleg a helyi tényezők által megengedett lehető kisebb területekre terjesztendők ki, hogy a beerdősülés vagy erdősítés újabb sikerülése ezzel is biztosabbá legyen.

A luczfenyő (*Abies excelsa*) erdők a jegenyefenyővel (*Abies pectinata*) megfelelő vegyítésben nevelendők, hogy a vihar és szürovar által okozható károk lehetőleg elháríttassanak.

Minden üzemtestben, s ezzel kapcsolatosan az egymással összefüggő erdőgondnokságokban s illetve mindenik hivatalkerületben az üzemtervek megállapításával kapcsolatosan czélszerű uthálózati tervek állapítandók meg, hogy az utépítésekre évenként kiadott összegek segélyével ne csupán az időleges használatra szolgáló utak állíttassanak elő, hanem az építés a használatnak megfelelő helyes sorrenddel és legczélszerűbb irányzattal olyképen történjék, hogy a létesített új utak az állandó rendeltetéssel bíró utaknak lehetőleg kiegészítő részét képezhessék, hogy ekként az utépítésre fordított munkák a jövő kornak is hasznára váljanak. A hol pedig utak építése egyelőre nem lenne kivihető, ott lehetőleg lóval is járható jó ösvények készíttessenek.

A tölgyfák nemesebb faja, a kocsányos és kocsántalan tölgy (*Quercus pedunculata et robur*) és a magyar tölgy

(*Querc. hungarica* Kitaibel) az eddiginél fokozottabb mértékben tenyésztenő, s az alvidéki erdőkben a vágásoknak eddig észlelt olyan kezelése, hol a bükk és gyertyán a nemesebb tölgyfajok rovására a kihasználásnál elkövetett hibás eljárás következtében tulsulyra vergődött, szigoruan mellőzendő, valamint kiváló gond fordítandó az igen értékes veresfenyőnek (*Pinus larix*) arra alkalmas talajon való kiterjedtebb művelésére, s arra is, hogy ez más fanemekkel tenyésztve, mint a következő forda főfája jöjjön használatra.

A vágatás idejének helyes megválasztására, s a fenyőfáknak ott, a hol lehetséges télen való vágatására, valamint a levágott faanyagoknak a vágás utáni gondos kezelésére kellő gond és ellenőrzés fordítandó, s a kezelés minőségének ellenőrzése, a mennyire lehet foganatosítandó azon nagyobb vásárlók irányában is, kik tövön, vagy az erdei főbb rakhelyeken vásárolják meg a fát.

A gazdaság belterjességének fokozatos emelése végett a gondosan alkalmazandó áterdőlés, vagyis az állabok gyéritése minél kiterjedtebb mértékben foganatosítandó a műszaki célokra alkalmas becsebb fanemek növekvési viszonyainak javítása végett, valamint ott is, hol az értékesebb fanemeket a kevésbé tenyészteni kívánt fanemek elnyomással fenyegetik.

Az erdei legeltetés és ideiglenes mezőgazdasági használatra alkalmas erdei belzetek a községi lakosság anyagi viszonyainak javítása és a marhatenyésztés emelése végett lehetőleg a községeknek, mint olyanoknak adatként bérbe.

A magas hegységekben a havasok határhoza alatt elterülő erdők tenyészeti határának felfelé való terjedése a havasi területek irányában elősegítendő.

Erdőgazdaságunk, s illetve fanemeink tenyészeti viszonyainak, igényeinek, növekvésének és tulajdonainak kipuhatólására teendő vizsgálatok, s az erdészeti kísérleti munkálatoknak

főképen oly irányu teljesítése, hogy azok az erdőgazdaság műszaki szükségleteinek szempontjából felmerülő kívánalmaknak feleljenek meg.

Ezen nagy jelentőséggel bíró munkálatok gondos földmívelési ministerünk rendelkezésére tetteleg már a múlt év nyarán kezdetöket is vették, mennyiben a selmeczi erdőakadémia egyik jeles tanára, Fekete Lajos, a minister urtól azon megbízásban részesült, hogy a lippai főerdőhivatal a lugosi erdőigazgatóság, az orsovai erdőhivatal összes, és a szászsebesi erdőhivatal kerületéből a hunyadmegyei kincstári erdőknek, valamint az ezekkel szomszédos magán erdőknek is az előbb megjelölt czélból való leírását teljesítse; ezen munkálatok pedig, hogy az erdőbirtokos közönségnek utmutatóul szolgálhassanak, később nyilvánosságra is fognak bocsáttatni.

A már közlöttek után nem véljük feleslegesnek az államerdők igazgatásánál és kezelésénél alkalmazott erdőtisztek és altisztek létszámát és fizetését a következőkben közölni; megjegyezni kívánván itt, hogy az állomások rendes pályázat útján töltetnek be, s hogy a minister ur elé terjesztendő kinevezési javaslatot a központban, az országos főerdőmester elnöklete alatt a 2 előadó főerdőtanácsosból, egy erdőtanácsosból, az erdőrendezés vezetőléből, vagy illetve egy erdőfelügyelőből, vagy esetleg ezek helyetteseiből álló 5 tagu bizottság szótöbbséggel állapítja meg. Ugy a kinevezéseknél, mint előléptetéseknel irányadó az illető általános szakképzettsége, erdészeti és állami szolgálatban eltöltött éveinek száma, s hogy a betöltendő állomásra való különös alkalmazhatósága tekintetében a versenytársak között első helyen áll-e?

A fegyelmi ügyek ugyanezen bizottság által tárgyaltnak, azon különbséggel, hogy ezekben az erdőtanácsos helyett az erdőszámvevőség főnöke vesz részt.

A tisztviselők létszáma következő:

I. A központi szolgálatnál.

Fizetés:

1 országos főerdőmester, ki az állami erdőfelügyelőségi és a kincstári erdők osztályának főnöke	4000	frt.
---	------	------

A kincstári erdők osztályában.

1 főerdőtanácsos, mint előadó	3000	frt,
1 erdőtanácsos	2000	„
1 központi erdőrendező	2000	„
2 főerdőmester, egyenként	1500—1800	„
1 erdőmérnök	1400	„
4 főerdész, egyenként	900—1000	„
2 erdészjelölt, egyenként	600	„

Az állami erdőfelügyelőségi osztályban.

1 főerdőtanácsos, mint előadó	2500	frt,
2 főerdőfelügyelő, egyenként	2000	„
1 erdőfelügyelő	1800	„
1 alerdőfelügyelő	1200	„

Az erdőszámvevőségénél.

1 erdőszámtanácsos	1800	frt,
1 erdőszámvizsgáló	1200	„
5 erdőszámvizsgálót, egyenként	500—1000	„
1 erdőszámgyakornok	300	„

A központban lakó tisztviselők a velök egy rangban levő többi ministeri hivatalnokokéhoz hasonló lakpénzjárandóságot kapnak, és pedig: az V. rangosztályban lévő országos főerdő-

mester, évi 600 frtot; a VI. r. oszt.-ban lévő főerdőtanácsosok évi 500 frtot; a VII. r.-oszt.-ban lévő erdőtanácsos, főerdőfelügyelők, főerdőmesterek, erdőrendező és erdőfelügyelő 400 frtot; a VIII. r.-oszt.-ban lévő erdőszámtanácsos, erdőmérnök, erdőszámvizsgáló s a IX. r.-oszt.-ban lévő főerdészek évi 300 frtot; a IX. és X. r.-oszt.-ban lévő erdőszámtisztok és a XI. r.-oszt.-ban lévő erdészjelöltek évi 200 frtot, s végül a XI. r.-oszt.-ban lévő erdőszámtisztok évi 150 frtot.

II. A külső kezelésnél.

	Fizetés:
3 erdőigazgató, egyenként	2500 frt,
2 erdőtanácsos, „	1800—2000 „
3 főerdőmester, „	1600 „
5 erdőmester, „	1400 „
7 „ „	1200 „
1 „	1000 „
4 erdőtitkár, egyenként	1200 „
8 erdőrendező, „	900—1200 „
1 segéd-erdőrendező	600 „
3 erdőmérnök, egyenként	600—1000 „
68 főerdész „	800—1000 „
103 erdész „	600—700 „
20 erdőszámvivő „	600—900 „
3 faraktárgondnok „	700—900 „
10 faraktártiszt „	600—800 „
8 erdészeti orvos „	500—600 „
22 erdészjelölt „	550 „
62 erdőgyakornok „	360—480 „
2 gépész „	600—800 „
7 irodatiszt „	500—700 „

A kezelésnél alkalmazott erdőtisztek általában véve rangjuknak megfelelő természetbeli lakással bírnak, s azok, kik utazni kötelesek, megfelelő lótartási átalányt és napidíjat kapnak, a kik pedig lótartási átalánynyal nem bírnak, utazás esetén, a napidíjon kívül, a szabályszerű fuvar költségekben részesülnek; ezen kívül a különféle rang szerint 4—20 hold földjárandóságot bírnak és saját szükségletökre 41—81 méter kemény tűzifa szállíttatik lakásukra.

A kezelő hivatalokat ellenőrző erdőszámvevőségeknél.

Fizetés:

4 számtanácsos, egyenként . . .	1300—1500	frt,
4 számvizsgáló, „	1200	„
27 erdőszámízt, „	500—1000	„
2 erdőszámgyakornok, egyenként	300	„
<hr/>		
37		

Az erdőszámvevőségi személyzet szintén kap természetbeni lakást, vagy ennek hiányában 15⁰/₀ szálláspénzt, továbbá a kinestári kiállítási ár megtérítése mellett tűzifát.

III. A királyi erdőfelügyelőségénél.

Fizetés:

7 erdőfelügyelő, egyenként	1800	frt,
7 „ „	1500	„
4 alerdőfelügyelő, „	1200	„
5 „ „	1000	„
5 „ „	800	„
<hr/>		
28		

Az erdőfelügyelők ezen kívül kapnak 1000 frt évi uti átalányt, 250 frt lakpénzt és 500 frt irodai átalányt; az alerdőfelügyelők pedig évi 700 frt uti átalányt és 200 forint lakpénzt.

A tisztviselőknek általában szolgálati kötelezettségökhöz tartozik a szabályszerűen előirt szolgálati egyenruha viselése, s ettől csak az állomásuk székhelyén végzendő belső irodai szolgálat alkalmával vannak felmentve. Hogy az egyenruha viselését az erdőtörvény kötelezővé tette, azt a szolgálat körében mindenütt tapasztalt szükségesség kívánta, s igen természetesnek fogja találni mindenki, ha tudja, hogy az erdőtiszt számosabb község határára kiterjedő kerületében nem lehet az összes lakosság által személyesen ismerhető, hogy a nehezen őrizhető erdő mindennap új meg új erőszakos károsításnak van kitéve, hogy ily eseteknél a miveletlenebb osztály előtt, a rendelkezés jogosultságát külsőleg is szükséges igazolni, s hogy a szolgálatukban erélyesen eljáró tisztek személyei ellen nyíltan és orozva gyakran intézett élet-halál harczra menő támadások a fegyverzet viselését is feltétlenül kívánják, ezt szomoruan igazolják azon gyakori esetek, midőn az illetőket lelövik, megsebzik vagy összevagdadják. Szólhatnánk itt még a jogosult önvédelem következtében felmerülő bűnvádi esetekről is, melyekben az erdészeti közegek a törvény betüinek és formáinak alkalmazása mellett, az erdészeti szolgálat természetéről kellő ismerettel nem bíró bírák által gyakran ártatlanságuk daczára, és a kihágók iránti téves humanismusból is elítéltetnek, mert ők rendesen egyedül, vagy másod magukkal vannak, míg ellenökben a csoportosan fellépő faorzók vagy bosszúállók többen tanuskodnak. Reméljük azonban, hogy az erdészeti szolgálat ebbeli érdekei is lehető mielőbb megfelelő szabályozást nyernek.

IV. *Altisztek.*

A kezelési szolgálatnál.

	Fizetés:
16 irodasegéd, egyenként	380—450 frt,
50 erdő-őr „	400 „

132	erdő-őr	egyenként	350	frt,
267	"	"	300	"
179	"	"	250	"
308	"	"	200	"
51	erdőlegény	"	180—200	"
81	segéd-erdő-őr	"	60—180	"
37	faraktár-őr	"	200—400	"
6	építő-, ács- és famester,	egyenként		400—500	"
16	part- és csatornaőr	"		200—250	"
8	uszató-őr	"		234—250	"
14	hivatalszolga, huszár és hajdu	"		250—400	"
3	gépfelügyelő	"		450—550	"
6	éjjeli őr	"		200	"
40	különbéféle üzteti szolga	"		100—240	"
6	szülésznő a munkástelepeken	"		200	"

1221

A pénzfizetésen kívül az altisztek általában szabad lakást, 16—30 méter tűzifát és 2—4 k. hold földjárandóságot kapnak.

A fennebbieket összegezve kitünik, hogy a kincstári erdők kezelésénél és az erdők állami felügyeleténél Magyarországon összesen 453 erdőtiszt van alkalmazva. Ezen létszámon kívül a Horvát-Szlavonországban lévő erdőknél, melyek szintén a földmivelési ministerium kezelése alatt vannak, a zágrábi m. k. erdőigazgatóságnál s a külső erdőhivataloknál van 88 erdőtiszt, 319 erdő-őr és 10 hivatalszolga.

A magyar állami erdészethnél jelenleg szolgál tehát összesen 541 erdőtiszt és 1550 erdészeti altiszt.

Az erdei munkák teljesítésénél foglalkozást nyer még kerekszámban rendes napibérrel és nyugbér-jogosultsággal bíró 3000 állandó, és napszám szerint díjazott 20.000 nem állandó munkás.

(Folyt. köv.)

Bedő Albert.